

HVA MÅ GJØRES

NR. 3 - 1986
Utgitt av Norges Kommunistiske Studentforbund, NKS
(Studentforbundet til AKP (m-l) med støtte fra
Studentsamskipnaden)

SOSIALISME BLINDVEG ELLER UTVEG?

LES OM STATSBUDDSJETTET

KAPITALISMENS IBOENDE JÆVELSKAP

Kampen mot systemet

«Ideologiane er daude», heiter det. I klartekst tyder det at herskarane sin ideologi er på ein nokså uhemma offensiv. Rett nok finst det motstand mot politikken til alliansen Brundtland/ Presthus/ Kraby/ Skånland/ Halvorsen. Problemet er: Motstanden mangler brodd. «Alle» bøyer kne for kapitalismens heilage prinsipp: lønnsomhet og konkurranseevne. Eit trefande symbol: «venstresidas landsmoder» Hanna Kvanmo som er så samd med Syse og Berge om at nå må alle stramme inn livreima.

- I dag slåst mange mot virkningane av systemet på ulike felt: Mot uthuling av studiefinansieringa, for ei skikkeleg lønn, mot nedlegging av arbeidsplassar, mot kvinneundertrykking, øydelegging av miljøet, mot utbytting og undertrykking av 3. verda. Men korleis er resultatet av desse kampene?

I 70-åra fants det ei sterk studentrørsle som slåst gjennom betringar i studentøkonomien - i ei tid då den kapitalistiske økonomien gjekk på høggr. Men sidan 1978 har vilkåra kvart år blitt endra til det verre. Renteaksjonen 86 var eit svar på dette. Med solid oppfølging kan me kanskje oppnå nokre forbetringar, eller iallfall bremsa den negative utviklinga. Men rundt neste sving lurar nye statlege innsparringstiltak.

Gjennom beinhard kamp under lock-outen klarte Hotell- & restaurantarbeidarane saman med andre å oppnå litt meir enn dei smulane NAF tilbød. Men knapt var forhandlingane over før regjeringa slo til med ei devaluering som åt den vesle reallønsauken som var. Og nå agiterer eit samla borgarskap (med Dagbladet og Norges Bank i spissen) for å kutta forhandlingane neste år.

I Tyssedal greidde folket etter 10 års kamp å tvinga regjeringa til å sikra arbeidsplassane. Nå blir fleire av leiarane for kampen stengt ute frå det nye ilmenittverket. Og for kvart Tyssedal finst det 10 Kirkenes, der samfunn som er bygd opp gjennom generasjonars slit for kapitalen blir valsa flate når dei høge herrar ikkje finn dei lønnsame nok.

Kvinnekampen vant nokre sigrar i 70-åra, men i dag blir undertrykkinga skjerpa. Kvinnene skal bera det nye «opne samfunnet» gjennom å jobba underbetalt deltid til alle døgnets og vekas tider. Kvinnelege leiarar blir roste, men samstundes veks kampanja for kvinner som leiketøy for menn. Den internasjonale sex-handelen blømer. Her heime er missekonkurransar på veg inn igjen.

Ein pågåande miljøorganisasjon som Natur & Ungdom har sett kvast lys på forgiftinga av vatn, luft og jord, og har fleire gonger tatt bedrifter med buksa nede. Men kor mange nye gifttønner blir gravde ned eller dumpa kvar dag? Norge har ikkje atomkraft, men Tsjernobyl har langt frå skremd vatnet av tilhengarane. Farleg, ja - vel - men om det løner seg... Det treng ikkje gå mange år før atomkraftutbygging blir sett på dagsorden.

Sidan krigen har etterkvart så godt som alle dei tidlegara koloni-ane vunne politisk sjølstende, mange etter harde frigjeringskrigar. Men etter 25 år med «utviklingshjelp» er dei fattige i Afrika, Asia og Latin-Amerika fattigare og landa deira meir forgjelda og avhengiga av aust og vest enn nokon gong. Framleis er våpenmakta til Sovjet og USA ei avgjerande hindring for verkeleg fridom - i Afghanistan, Eritrea, el Salvador, Nicaragua, Kampuchea.

Poenget er: Angrepa på folks levekår, på retten til utdanning, miljøødelegging, krig - alt dette blir stadig reproduert av sjølve det kapitalistiske systemet, fordi alt anna må vika for jakta på maksimal profit. Derfor blir kampen vår som

Foto: Klassekampen

arbeidarar, studentar, kvinneaktivistar kortsynt og dømd til nederlag om han ikkje i siste instans har som mål å oppretta eit anna samfunn: sosialismen.

Kva med studentane? Få radikale studentar er for tida politisk organiserte. På den andre sida er det ganske mange som har ambisjonar om å nytta faget sitt, vitenskapen sin til å løysa problem i samfunnet, gjera ein innsats for venlege folk. Sjøl i denne yappetid er dette ein del av formålet folk har med å studera psykologi, fysikk, sosiologi, administrasjon, kunst og data. *Men studer historia og sjå kor ofte resultatet blir motsett: Kapitalismen formar både faget og dei som driv med det, tvingar dei til å tene «lønnsomheten» og «konkurranseevnen».*

Borgerskapet som «konfliktløysar»

Sjå på vekstfeltet organisasjonspsykologi, der ein viktig spesialitet nå er gjennom «smilekurs» og «konfliktløysing» å utvikla bedriftskultur i næringslivet. Tidlegare blei detta kalla korpsånd, viten er at alle skal jobba dobbelt så hardt utan å krevja meir lønn.

Sjå på Institutt for Strålehygiene som uanfakta av stadig nye katastrofemeldingar messar om kor ufarleg Tsjernobylnedfallet er i Norge.

Sjå korleis sosiologar blir brukt for å legitimera 80-års Thatcherisme: Gudmund Hernes sine teoriar om «svarteper-økonomien» og sterke gruppeinteressar som trugar fellesskapet er som skreddarsydde for å avvisa helsepersonellet sine protestar mot nedskjæringar og i offensive mot fagrørsla og den frie forhandlingsretten.

Sjå på alle med administrativ utdanning frå høgskular og universitet som nå sit som rådmenn i dei hundre kommunar med følgjande oppgåve: Korleis bygga ned velferdsstaten så smertefritt som råd.

Sjå på Norsk Forum: korleis kunsten har fått som hovudoppgåve å vera kulturell glasur for den norske kapitalen sin ekspansjon i utlandet.

Sjå korleis det fantastiske framsteget som moderne datateknologi er, under kapitalistiske tilhøve ikkje blir brukt til å letta arbeidet eller frigjere ressurser til samfunnsnyttig arbeid, men til å setja folk på gata.

Sjòlsagt er dette berre ein del av bildet. Svært mykje av arbeidet som blir gjort innafor desse og andre fag er nyttig og bra. Men om slikt arbeid ikkje direkte tener «lønnsomheten» eller verre: trugar han, ligg det utsett til for sparekni-ven. Saka er at kapitalen med tusen band knyter til seg og kontrollerer vitskapen og dei intellektuelle.

Kva så? Skal ikkje intellektuelle streba etter å nytta faget til beste for folk? Absolutt! Men den som vil det må vera budd på beinhard kamp mot nedskjeringar, munnkorg og yrkesforbod. *Og igjen:* Om ikkje dette skal bli heltemodig, men fåfengd strev må radikale intellektuelle organisera seg saman med arbeidsfolk i kamp for eit sosialistisk samfunn som kan frigjera vitenskapen frå dei tronge ramane kapitalismen set.

Men neste år feirar sosialismen 70 årsdag som praktisk erfaring - må ikkje dommen bli negativ? Det kjem an på. På den eine sida: sosialismen førte til enorme framsteg materielt og kulturelt for folka i Sovjet og Kina. På den andre sida har me sett utviklinga av eit fascistisk overklassediktatur som Sovjet idag. Kva blir lærdommen?

Saka er: overalt - frå Filippinane til Polen, frå Peru til Belgia tvingar kampen mot, for kvinnefrigjering, mot rasering av miljøet, mot arbeidsløyse folk til å tenka i ei bestemt retning:

Makta må ligge hos arbeidarane, fattigbøndene, dei som skapar verdiane. Økonomien må utviklast etter ein pla for å betre levekåra, og for å bryta ned skiljet mellom fysisk og intellektuelt arbeid, mellom kvinne og mann, for å oppheva klassane. **SOSIALISME.** For den som har valt side for vanlege folk står saka slik: Me må nøye studera erfaringane frå dei sosialistiske landa, læra av det dei gjorde rett og feila dei gjorde. Me må studera vilkåra for sosialisme i Norge og Europa i dag. Slik kan me staka ut ein strategi for sosialisme i vår del av verda som ikkje gjer dei gamle feila oppatt.

Me i NKS har saman med AKP (ml) pg Raud Ungdom stilt oss denne oppgåva. Men dette er eit ansvar for alle som ønsker eit anna samfunn. DU trengst for å studera sosialismens historie, for å utvikle eit program for sosialisme i Norge, for å propogandera for sosialismen blant studentane.

nks i:

Trond Trosterud

NKS kan kontaktes:

- Bokdisk utafor UB i Breivika
- Oktober bokhandel i Tromsø

Øyvind Thomassen

NKS kan kontaktes:

NKS - Prisenstgt. 14, Trondheim.
Tlf.:(07) 52.52.78

Björg Eli Eide

NKS kan kontaktes:

NKS - Parkveien 1, Bergen.

Hanne Davidsen

NKS - Gøteborggt. 8, Oslo.

Tlf.:(02) 38 42 50 mandag 14 - 17
- Stand Blindern hver Onsdag

TROMSØ

TRONDHEIM

BERGEN

OSLO

SOSIALISME - BLINDVEG

Sosialisme: Noko for Noreg??

Det finst mange av oss som ser litt utover vår eigen navle, og som ikkje meiner urett og utbytting er noko som er skjebnebestemt eller uavvendeleg. Som meiner at eit system der eit fåtall undertrykker resten, eit system som gjer at det ikkje lønner seg å investera i barnehagar, utdanning for alle og miljøvern, er modent for historia sin skraphaug. Men kva skal me setja istaden? Er sosialisme eit alternativ for «kvite, rike Noreg»? Eller er det eit system som nok vil vera nødvendig for å betra forholda for folka i land som India, Chile, El Salvador og Sør-Afrika der det er *ekstrem* undertrykking og naud, men som ikkje passar heilt for oss? Rettferdig - javel, kanskje det, - men ei grå og trist rettferd. Ikkje noko for oss som er vane med moteklær, cafear, avisdebattar og feriereisar utanlands...

Eit sosialistisk Noreg som spring ut frå det høgt utvikla kapitalistiske Noreg me kjenner av i dag, vil på mange vis skilja seg like mykje frå Sovjet i 1918 eller Kina i 1970, som det Noreg i dag skil seg frå Botswana eller Filippinane. I begge tilfella vil *systemet* vera det same, men dei ulike historiske og materielle føresetnadene vil gjera at det vil arta seg annleis frå land til land.

Om me ser kva den sosialistiske revolusjonen i Sovjet og Kina betydde for folk samanlikna med tilhøva dei hadde levd under til då, vil me sjå ei omvelting så total, at det skal mykje fantasi for å forestilla seg eit Noreg som blir utvikla uti same grad. Både Sovjet og Kina var tilbakeleggjande land, samanlikna med naboane var dei mest føydale. Nå blei eigendomme tatt frå adel og borgarskap og lagt ut til kollektiv eller statseige. Kvinnene fekk lov festa dei same rettane som menn. Ungane til arbeidarar og småbønder strøymde inn på universitetet og skular. Tiltak for å betre helsa blant folk vart satt ut i stort omfang, og ga resultat!

Det viktigaste var likevel *årsaken* til desse enorme framskritta, og det var ikkje at landa plutselig var blitt rike. Årsaken var at det nå var folket som hadde makta, det var *deira* interesser som vart sette i

Foto: Klassekampen

høgsetet, og ikkje overflod for ein liten herskarklasse av adel, mandarinar og borgarar.

Sovjet og Kina «dro seg sjøl opp etter håret» frå ein posisjon der dei europeiske naboane så på Sovjet med utilslørt forakt, eit bytte for den som ville, og Kina vart kalla Asias syke mann - med rette.

Noreg: Framsida av medaljen

Landarbeidaren i India, stålarbeidaren i Detroit og filetarbeidaren i Hammerfest har eitt til felles: Det er ikkje dei som eig produksjonsmidla. Gir produksjonen god avkastning, er det kapitaleigaren som høver inn profitten. Om overskotet ikkje blir stort nok, blir dei sette på porten. I Noreg 1986 betyr det trygd, i Detroit suppekø, men det i India kan bety at ungane dine svelt. Lønå, levestandarden og dei sosiale godene er ulike.

Sett i verds målestokk er Noreg framsida av medaljen. Baksida finn ein i slumstroka i Mexico City, i sultområda i Afrika, i regnskogen i Brasil.

Det er langt att til åpen undertrykking som i Chile og Sør-Afrika. I Noreg blir du ikkje skoten ned på gata om du prøver å motarbeida systemet. (Er du heldig kan du til og med få vera med på å laga rek-lame.) Men sjøl Velferds-Noreg begunnar å mista glansen. Reportasjer om gamle som blir mata med sprøyter og lagt kl. 15.00, om gate-

barn, sprengte sosialkontor, undernærte minstepernsjonistar kjern side om side med dyrkinga av dei vellukka børsspekulantane med 100 millionar i formue og 0 i inntekt. Kløfta blir djupare. Frasene held ikkje meir enn ei veke etter valet. Pengene som «me» sparte med tanke på «dårlege tider» viser seg å ikkje kunne brukast likevel, når dei dårlege tidene kjem.

Noreg er eit klassesamfunn, - som India og USA er det. Skillet går ikkje mellom Gro og Kåre eller mellom parti i det heile tatt, men mellom dei som bestemmer og dei som blir nestemt over. Er det sann me vil ha det ???

Er sosialismen for kvinner?

Historia har vist oss at ein sosialistisk revolusjon ikkje automatisk fører til frigjering av kvinnene. Lovfesta lik rett eller t.o.m. fortrinnsrett for kvinner på nokre områder, er heller ikkje nok. Det tar generasjonar å endra ideane om at jenter er født søtare, snillare, veikare, meir omsorgsfulle og mindre krigerske enn gutar. Det vil truleg heller ikkje verta særskild enkelt å få menn til å gje slepp på dei privilegia alle menn har under kapitalismen. Men i eit sosialistisk samfunn ligg muligheten for å fjerna dei grunnleggjande årsakane til kvinneundertrykkinga: arbeidsdelinga mellom kjønna og den private eige-

ELLER UTVEG?

domsretten til produksjonsmidla.

Slik samfunnet er organisert i dag, er mest mogleg av arbeidet som har med *reproduksjon* å gjera privat. Det er billigare for staten og arbeidsgjevaren at mor, kone samboar eller dotter tek seg av matlaging, vasking, barnepass og pleie av sjuke og gamle enn om nokon skulle bli betalte for det. Det blir lagt ned mange hundre tusen slike årsverk i staden for eller i tillegg til lønna arbeid. Hadde det vore betalt, måtte m.a. arbeidsgjevaren dekkja det gjennom høgare løn.

Sosialisme: Fred, fridom og alt gratis???

Revolusjonen i 1918 endra det russiske samfunnet totalt. I dag har eit nytt, privilegert borgarskap makta i Sovjet, - men namnet har dei beholdt. Sovjet kallar seg framleis for ein sosialistisk stat, og *det* er vel den tingen som har diskreditert det sosialistiske systemet meir enn noko anna.

Men sosialisme er ikkje statskapitalisme med ein ny herskarklasse på toppen. Sosialisme er at arbeidarklassen grip makta; at det er fleirtalet som undertrykker mindretallet, og ikkje som no, der dei som bestemmer representerer interessene til eit lite toppsjikt.

Sosialisme vil seia at det er behovet til folk som er bestemmende for kva som skal produserast, og

Foto: Klassekampen

ikkje kjøpekrafta deira, eller kva som til eikvar tid er mest lønsam for einskilde personar. I dag blir det gjerne produsert gulltannpirkarar i staden for mat, om det gir den einskilde kapitalisten større profitt. Pornoindustrien soper inn milliardar, mens barnehagedekninga er elendig. I eit sosialistisk samfunn vil økonomien vera planmessig - og ikkje styrt av marknadsmekanismen slik det er i dag. Det vil frigjere enorme ressursar som kan nyttast til dei tinga me idag er klar over manglar. Verdiane som blir skapt i produksjonen vil bli kontrollert av dei som skapar dei, og ikkje av ei handfull aksjeeigarar.

Noreg har eit fantastisk utgangspunkt for å bygga eit sosialistisk samfunn, samanlikna med t.d. Sovjet og Kina hadde. Me har ein høgt utvikla teknologi, ikkje minst m.o.t. kommunikasjon og ein godt utbygd infrastruktur.

Noreg har eit velgodt utbygd skolesystem og gjennomsnittleg høg allmenutdanning blant folk.

Ei av dei viktigaste oppgåvene til det sosialistiske samfunnet er å bryta ned skillet mellom hands og åndsarbeid.

Sålenge det skillet finst, vil det og vera ulike klassar. Og sålenge det finnest klassar, vil det og finnast undertrykking.

Student og sosialist ???

Det finst ei mengde studentar rundt om på universiteta og høgskolane som reagerer på elendigheten som kapitalismen skaper i Noreg, og ennå tydlegare i 3. verda. Folk som erklærer seg som sosialistar, folk som vil ha eit anna og rettferdig samfunn.

Dersom du er ein av desse bør du melda deg inn i NKS - Noregs Kommunistiske Studentforbund! Kapitalismen og undertrykkinga kjem aldri til å forsvinne av seg sjøl. Dersom du *vil* gjera noko og ikkje gje deg over i apati, trengst du i den einaste revolusjonære studentorganisasjonen i Noreg.

NKS er organisasjonen for alle dei som ser at det ikkje endrar noko å stå aleine, som ein slags «personleg sosialist.»

NKS er konsekvent anti-imperialistisk: me stør frigjeringsrørslene sin kamp på deira eigne vilkår - enten motstandaren er USA eller Sovjet.

NKS er for dei studentane som vil ta opp kampen for sine interesser mot staten gjennom dei frie interesseorganisasjonane. Me har lita tru på at «motmeldingar», «utredningar» og «korridorpolitikk» er det som fører fram - det har vist seg å halde stikk så langt...

NKS er for dei som blir kvalme av «liberalane og dei frigjorte» sitt preik om at det i ytringsfridomen sitt namn skal vera lov å fornedra kvinnene gjennom pornoindustrien, og for dei som blir rasande når presteskapet prøver å ta fra kvinnene retten til sjølbestemt abort.

NKS er for dei som vil ha vekk undertrykkinga og utbyttinga i Noreg og resten av verda - og som har tenkt å gjera noko med det: - ikkje berre drøyma om «ei anna tid.»

Organiser deg! Bli med i NKS!

STATSBUDSJETTET: Sulteforinga fortsetter

Både bevilgningene til studiefinansiering og høyere utdanning i årets statsbudsjett blir lansert som om det skulle være markert økning i bevilgningene. Men hvis man studerer tallene nærmere viser det seg at sulteforinga av studenter og institusjonene i høyere utdanning fortsetter.

Studiefinansiering

På papiret lanserer departementet en økning på 20,3 prosent. Men hele 19 prosent av denne økningen faller under potten «rentestønad». «Rentestønad» er i all hovedsak det det «koster» staten at låna er rentefrie i studietida.

At denne potten blir større for hvert år, skyldes at det stadig blir flere låntakere i lånekassa totalt, og at renta statsbankene må betale til staten har steget kraftig de siste årene. At denne potten er ekstra stor i år skyldes at lånekassa må begynne å betale renter på lån fra «grunnfondet» noe de ikke har gjort tidligere, og dette gjelder med tilbakevirkende kraft.

Men uansett - hele begrepet rentestønad bør avvises av studenter fordi det kun er en «regnskaps-teknisk» post og spørsmål om øking eller minsking av denne potten IKKE får noen som helst betydning for studenters økonomiske situasjon - SÅ LENGE det er et PRINSIPP at låna er rentefrie i studietida.

Bevilgningene til potten utdannings-stipend går ned nominelt

med seks millioner kroner, og hvis vi regner med prisstigninga i tillegg får vi en ganske stor nedgang. Dette skyldes at da lånekassa berregna de forskjellige tallene for prosentstipend modellen ifjor gjorde de noen regnefeil som førte til at lånekassa satt igjen med over 100 millioner i overskudd på denne potten. Istedenfor å justere dette i år ved å øke stipendandelen i årets budsjett, har departementet bare tatt utgangspunkt i fjorårets «satser» og justert disse med sju prosent som er regjeringas forventede pris-stigning. Det er foreslått tre positive tiltak i årets statsbudsjett for studiefinansiering:

- Behovsprøving mot ektefelles/samboers inntekt skal bort.

- Aldersskillet for behovsprøving mot foreldre-inntekt skal ned til 19 år og 18 år for de i høyere utdanning.

- Minstestipendet for borteboende elever/studenter under 20 år skal heves fra 540 kroner måneden til 850 kroner. Kort oppsummert så får den «normale» student det like jævlig i studieåret 87/88 som hun har det i 86/87. Dette er frekt av en regjering som før valget spesielt la vekt på at studentenes økonomiske situasjon var et prioritert område for dem.

At Arbeiderpartiet helt ignorerer Renteaksjonen '86 der mange tusen studenter landet rundt demonstrerte og 90.000 ga sin underskrift til hovedkrav om at renta måtte ned til seks prosent er arrogant.

Men at Arbeiderpartiet i tillegg til dette lanserer budsjettet som om det skulle være store økninger i bevilgningene er å vise FORAKT for elever og studenter.

Høyere utdanning

Den nominelle økningen i de totale bevilgningene til høyere utdanning er på drøyt 14 prosent. 5 -6 prosent av dette kommer som konsekvens av lønnsforhøyelsene ved tariffoppgjøret 1. mai og 1. juli 1986. 7 - 8 prosent (ihvertfall) forsvinner i pris-stigninga, og to prosent omtrent skyldes at departementet har inkludert inn i sitt budsjett en ganske stor økning i potten ekstern finansiering. Noe altså departementet lanserer som økte bevilgninger til høyere utdanning i SITT budsjett.

Alt dette oppsummert sitter vi igjen med null-vekst eller litt nedgang i bevilgningen til høyere utdanning. Dette betyr at Arbeiderpartiet fortsetter den sulteforinga av utdanningsinstitusjonene som de selv påbegynte og som Høyre-regjeringa har fulgt fint opp.

Noen eksempler fra statsbudsjettet

HELSEFAGHØYSKOLER: Får totalt 24 nye stillinger til 56 helsefaghøyskoler, derav 32 sjukepleierhøyskoler. Landslaget for norske sjukepleierstudenter (LNS) har i lang tid pekt på at et av hovedproblemene for sjukepleierutdanninga idag er den katastrofale læremangelen. At 24 stillinger fordelt på 56 forskjellige skoler ikke hjelper noe særlig for å rette opp dette sier seg sjøl. Men det er dette Arbeiderparti-regjeringa kaller å ha helsefagutdanning som særskilt prioritert område.

AP's utdanningspolitikk

DET ER IKKE overraskende at Arbeiderpartiet fortsetter der Høyre slapp når det gjelder sulteforing av universitetet og høyskoler og nedskjæringer på student-økonomien. Høyre fortsatte jo bare for fem år siden der Arbeiderpartiet slapp...

DET ER LIKEVEL verdt å merke seg at Arbeiderpartiet prøver å skjule nedskjæringene ved å trikse med tall i budsjettet, og late som om nedgang er oppgang. I tillegg viser det seg at Arbeiderpartiets fagre løfter om satsing på høyere utdanning og studentøkonomi fra forrige valg nok engang bare er tomme ord.

DE OMRÅDENE som faktisk blir prioritert i årets budsjett er data-teknologi og forskning. Det har skjedd en utvikling de siste åra der større og større del av bevilgningene som går til forskning skjer via forskningsrådene (NTNF og NAVF). Dejer av disse midlene er bundet opp til spesielle prosjekter, men den største prosentdelen er det opp til forskningsrådene å fordele.

DENNE UTVIKLINGEN sett fra universitetet og høyskoler kan ikke være positiv. Forskningsrådene får på denne måten større og større innflytelse til å bestemme hva og hvordan det skal drives

forskning på institusjonene. Dette er en effektiv måte å omstille og omdanne særlig universitetene på. Hadde myndighetene bevilget direkte til universitetene kunne det f.eks. skjedd at universitetene prioriterte helt anderledes enn det myndighetene ønska. Det vil ikke alltid være sånn at universitetet og forskningsråd vil tenke/prioritere forskjellig, men poenget er at universitetene som selvstendige forsknings- og utdannings-institusjoner er iferd med å forsvinne helt. I stedet dukker det opp strømlinjeformede utdanningsfabrikker som er villig til og istand til å omstille seg helt etter næringslivet og myndighetene (uansett regjering) sine ønsker.

AT DETTE I PRAKSIS ikke bare forringer den utdanninga vi studenter får, men helt utraderer grunnforskningsmiljøene i Norge skulle ikke være vanskelig å forstå. Både regjering og næringsliv i Norge er opptatt av hva som kort-siktig bringer inn mest mulig over-

skudd. Mens noe av kjennetegnet ved grunnforskningen jo nettopp er at man ikke aner om den vil få konkrete resultater eller ikke, og da heller ikke eventuelt om dette vil skje om 10 eller 100 år.

Å satse på et slikt område må komme i konflikt med ønske om mest mulig overskudd på kort sikt.

ARBEIDERPARTIET fortsetter også Høyres vektlegging av om-disponering av stillinger og midler til prioriterte fagområder - «frå fag som kan byggjast ned». Det legges også stor vekt på såkalte effektiviseringsiltak innafor høyere utdanning og forskning i årets budsjett.

VI KAN ALLE være enige om at mye kan gjøres når det f.eks. gjelder undervisningsopplegget ved universitetene. Men når studentene ikke kan være på forelesning, fordi de må jobbe deltid - fordi studiefinansieringa er så dårlig, når utdanningsinstitusjonene får så lite driftsmidler at pengene de får IKKE engang er nok til å tette igjen tak som lekker eller reparere klokke-anlegg som er i stykker - burde det være lett å forstå at hovedproblemen for universitetet og høyskoler ikke er at de er for lite effektive.

Behandlingen av parole-grunnlaget i DUK

De utdanningssøkende Kontaktutvalg som er en sammenslutning av 18 elev og studentorganisasjoner, vedtok allerede i juni at de ville ha en oppfølging av Renteaksjonen i Forbindelse med årets statsbudsjett. Det ble også klart tidlig at DUK skulle vedta sine krav til statsbudsjettet mandag 22. september på DUK-møtet.

Dette skjedde da også og følgende paroler ble vedtatt:

- Renta ned - full stipendiering som mål
- Behovsprøving ned til 18 år - for alle
- Inester i framtida - sats på utdanning
- Økte bevilgninger til lånekassa - reelle forbedringer for alle.

Men dagen etter dette DUK-møtet fant Norsk Studentunion og noen andre organisasjoner ut at de var misfornøyd med de parolene som var vedtatt. Det blir inkalt til et møte i arbeidsutvalget i DUK, der

tre organisasjoner er representert, og bestemmer seg for å avholde et nytt DUK-møte - for å behandle parolene engang til:

Dette skjer og følgende paroler blir vedtatt på det nye møtet:

- Invester i framtida - sats på utdanning
- Senk renta
- Økt stipend - botillegg som stipend
- Flere boliger og barnehager
- Behovsprøving ned til 18 år

Normal organisasjonspraksis?

Noen store organisasjoner i DUK er altså misfornøyd med det parole-grunnlaget som blir vedtatt. Disse organisasjonene sitter med såpass mye innflytelse at de har mulighet til å innkalle til et nytt parole-møte, og fullstendig underkjenne det første møtet, for å få igjennom det de synes er bra.

Det blir hevdet på dette andre parole-møtet at dette er helt normal organisasjons-praksis, og slett ikke misbruk av makt og innflytelse fra

større organisasjoner som i første omgang ikke får de parolene de vil ha. Mange av elev og student-organisasjonen i DUK som ikke har like stor innflytelse som f.eks. NSU er ikke helt enig i denne vurderingen...

Dette rotet rundt hva som skulle være paroler eller ikke kom midt oppe i oppstartingen av det lokale aksjons-arbeidet i Oslo og førte til forsinkelser og frustrasjon i startfasen. I tillegg er det også verdt å merke seg at den største forandringen på parole-grunnlaget fra første til andre møte er at parolene om økte bevilgninger til lånekassa - reelle forbedringer for alle forsvant underveis. Begrunnelsen som ble brukt på møtet var at dette var en unødvendig parole, fordi det lå implisitt i de andre parolene. Men det ble også nevnt at man ønsket å fjerne parolene fordi den delvis rettet seg mot «kravet» om inntektssavhengig tilbakebetaling som nettopp er et krav om omfordelingen, nemlig at noen studenter skal få det bedre på bekostning av andre studenter.

Studentkamp på Filippinene

I alle år er det de progressive studentene som har ledet studentkampen på Filippinene. Studentene har en god organisasjonsbevissthet, noe som skyldes studentaktivistenes nære arbeid med den enkelte student. For noen måneder siden, snakka jeg med noen av aktivistene, og fikk et inntrykk av hva slags taktikk de bruker, og hvorfor.

Kabataang Makabayan (KM), betyr patriotisk ungdom, og er en kombinert ungdoms- og studentorganisasjon. Den ble starta av Jose Ma. Sison i 1964, som 4 år seinere var med på å starte CPP, som er søsterpartiet til AKP (m-l). KM er for en nasjonal-demokratisk revolusjon.

Før denne tid var det lite studentpolitiske aktivister. Den nye, radikale bevegelsen vokste, og nådde en topp i 1970. Da var aktiviteten så stor og truende for Marcos, at det endte i massedrap og blodige oppgjør med militæret. To år seinere kom unntakstilstanden, og KM måtte gå under jorda. Dette førte til at studentkampen i byene lå lavt noen år, samtidig som kampen mot Marcos/ USA-diktaturet økte både i kvantitet og kvalitet på landsbygda.

I 1976 dannet KM en lovlig studentorganisasjon, League of Filipino Students (LFS). LFS ble dermed et lovlig talerør for KM, og aktiviteten steg betraktelig igjen.

Drapet på N. Aquino i 1983, førte til en massemønstring til organisasjonene, og i dag står studentorganisasjonene som en aktiv, brei front, som ikke gir seg før de har fått igjennom grunnleggende forbedringer, både for seg sjøl og landet som helhet.

Analysen

Dette er historia til studentene i korte trekk. Men hvordan er aktivistenes analyse av situasjonen? Jeg snakka med Mike som fortalte: «Når vi begynte å arbeide studentpolitisk i 60-åra, konsentrerte vi oss om den økonomiske situasjonen for studentene. Vi betaler undervisningsgebyr, og vi er 100 % avhengig av økonomisk støtte hjemmefra. Gebyrene er høye, og den matrielle situasjonen på universitetene er svært dårlig. Utdanningssituasjonen fører til at bare de aller rikeste i samfunnet reelt sett velger utdanning etter behov.»

«da LFS ble aktive (1978), økte intensiteten på aksjonene våre, noe som førte til drap, arrestasjoner og forsvinninger. Vi analyserte samfunnet i sin helhet. Fant ut at nasjonens problemer var våre problemer; nemlig USA-imperialismen og byråkrat-kapitalisme. For å motkjempe dette, måtte vi alliere oss med arbeiderne og andre undertrykte, og lage en enhetsfront. I tillegg er undervisningen også blitt kommersiell buisness, p.g.a. overfloden av private skoler. En kan si den er facistisk, fordi studentene kun lærer å ta imot opplysninger. Fagkritikk er bannlyst, og på denne måten blir vi aldri uav-

hengig fra andre lands (USAs) informasjon, og deres vilje til å selge den til oss.»

Masselinja

Hvordan får dere med dere så mange studenter? Mike: «Vi har vært opptatt av å skape allianser der det har vært mulig. Våre medlemmer arbeidet i de fleste studentorganisasjonene, både politiske og upolitiske. På den måten lærer vi å kjenne studentene. Finne ut hvilke interesser de har, og hva de strir med. Poenget med dette», sier Mike og løfter hånda, «er å alliere seg med studentene på deres premisser! Ved å snakke samme språk, og kjenne medstudentene, er det bare snakk om tid, før du får flesteparten med deg. Radikale studenter gjør ofte den feil at de fjerner seg fra medstudentene sine. De leser ikke ukeblader, ser ikke på TV-programmer, fordi det er så reaksjonært! Dette er egentlig sektterisk. Hvis studentene gjør det, og du vil ha dem med deg, da skal du også gjøre det studentene gjør. Istedenfor å stå flere etasjer over dem og rope, er det nok å være et skritt foran i trappa».

«Forstår du?», smiler Mike.

STATSBUDSJETTAKSJONEN '86!!!

Den 27. til 31. oktober arrangerer De utdannings-søkende Kontaktutvalg (DUK) en aksjonsuke mot årets statsbudsjett. Det skal være aksjonsdøgn den 29. oktober. DUK sentralt har vedtatt følgende paroler:

- Senk renta
- Økt stipend
- Behovsprøving ned til 18 år
- Bygg boliger og barnehager
- Invester i framtida - sats på utdanning

I tillegg har Norsk Studentunion i Trondheim og Tromsø og DUK's aksjonskomité i Oslo, vedtatt å konkretisere noen krav - f.eks. har de vedtatt å videreføre kravet fra Renteaksjonen om Renta ned til seks prosent, og man har også vedtatt noen underparoler som går på situasjonen lokalt.

Når dette skrives virker det som om arbeidet rundt omkring i landet har kommet godt igang, og at stats-

budsjettaksjonen har gode muligheter til å bli en verdig oppfølger av Renteaksjonen. Utfordringa går derfor videre til DEG om å delta i de forskjellige arrangement og aksjoner - og på den måten vise at vi studenter ikke lenger finner oss i den måten myndighetene behandler oss studenter og vår økonomiske situasjon.